

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2023 – 2024

ULSMÅG BARNEHAGE

Forord

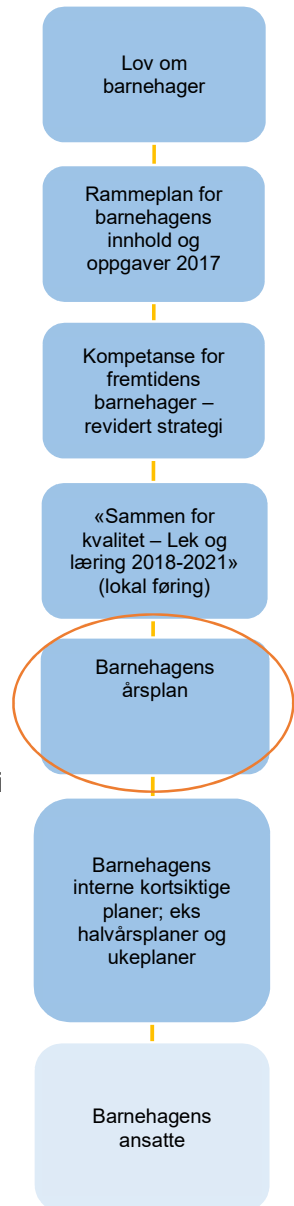
Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (23) «Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode. Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

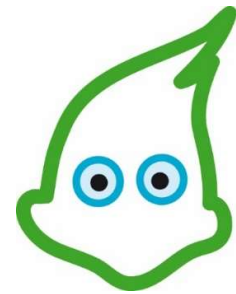

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	7
1.2 Metodevalg	7
1.3 Kjerneverdier	8
1.3.1 Ser barnet	8
1.3.2 Varme	8
1.3.3 Inkluderende	9
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	10
– medvirkende barn i lek og læring	10
2.1 Tilknytning	11
2.2 Lek	12
.....	12
2.3 Læring	13
2.4 Barns medvirkning	13
2.5 Vennskap og felleskap	14
2.6 Mangfold	14
3.0 Barnehagens tema	15
3.1 Fagområder	16
3.1.1 Språk som basiskompetanse	16
3.1.2 Matematisk kompetanse	17
3.2 Digitale verktøy	18
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	19
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	19
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	20
4.2.1 Dokumentasjon	20
4.2.2 Vurdering	20
4.2.3 Oppfølging	20
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	20
I. Barnesyn og læringssyn	21

II.	Pedagogisk relasjonskompetanse	22
III.	Danning gjennom omsorg, lek og læring	25
IV.	Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	25
V.	Overganger	26
	a. Tilvenning i barnehagen	26
	b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen	27
	c. Samarbeid og sammenheng med skolen	27
VI.	Foreldremedvirkning	28
VII.	Bærekraftig utvikling	29
VIII.	Psykososialt barnehagemiljø	29
IX.	Barns seksuelle helse	30

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Vi ønsker velkommen til et nytt år i barnehagen.

Ulsmåg barnehage ligger på Øvstun og er omgitt av flotte naturområder for turer, lek, utforskning og opplevelser. Vi har port mot Ulsmågmarkene og gangavstand til Klokkarskogen, Øvstunparken, Birkelandsvannet og flere områder.

Personalet har en blandet alderssammensetning, og barnehagen har gode tradisjoner for å arbeide på tvers av avdelingene. Ved å arbeide for at alle barn og voksne kjenner hverandre skapes trygghet, som et godt grunnlag for utvikling og samarbeid.

Hovedmål: Sammen om en god barndom.

Gjennom lek og aktivitet sammen med andre skal barna utvikle god sosial kompetanse. Alle barna skal bli sett som den de er, og ha en plass i fellesskapet i barnehagen.

Foreldre og personalet skal sammen skape gode rammer for barna og støtte hver enkelt i sin utvikling.

Barnehageåret 2023 -2024 vil vi arbeide med FARGER, og fargene vil prege arbeidet innenfor de ulike temaene vi planlegger for og sammen med barna.

Personalet vil fortsette arbeidet i forhold til barnehagens psykososiale miljø, som bygges på ICDP, og vi vil utvide arbeidet med å følge en læringsløype fra Utdanningsdirektoratet.

1.1 Struktur og organisering

Barnehagen har 57 barn, fordelt på 36 barn over 3 år og 21 barn under 3 år.

Avdelingene våre :

Hvitveis: 9 barn i alderen 1-2 år, pedagogisk leder og 2 barne- og ungdomsarbeidere / assistenter

Forglemmegei har 12 barn i alderen 1-2 år, pedagogisk leder, 2 barne- og ungdomsarbeidere og 1 assistent.

Smørblomst har 18 barn i alderen 3-5 år, pedagogisk leder, barnehagelærer og 2 barne- og ungdomsarbeider / assistenter

Blåklokke har 18 barn i alderen 3-5 år, pedagogisk leder, barnehagelærer, barne- og ungdomsarbeider og lærling

I perioder vil det være spesialpedagog knyttet til arbeid med enkeltbarn.

Ulsmåg er en praksisbarnehage som kan ta imot lærling i barne- og ungdomsarbeiderfaget, studenter fra barnehagelærerutdanningen, og vi kan gi praksis til kandidater som trenger språk- eller arbeidspraksis.

1.2 Metodevalg

.

Pedagogisk relasjonskompetanse:

Vi bygger arbeidet på samspillmetoden [ICDP](#) (International Child Development Programme; 8 tema for godt samspill.) Gjennom arbeid med temaene utvikler personalet en felles kultur for hvordan man møter barna på en god og forutsigbar måte. Barnehagen har 3 pedagoger som er sertifiserte veiledere.

Les mer på side 22

Trygghetssirkelen er et verktøy for å forstå og møte barnas behov og etablere god tilknytning for barna. De voksne skal være både en trygg base som gjør at barna kan bevege seg ut og utforske, og en trygg havn de kan søke tilbake til for trøst og hjelp.

Les mer på side 24

TRAS, Tidlig registrering av språkutvikling – i daglig samspill. Dersom vi eller foreldre er usikre på barnets språkutvikling bruker vi TRAS som observasjonsmaterieell, slik at vi kan sette inn gode tiltak, eller eventuelt søke om hjelp til barnet etter avtale med foreldre.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

For oss betyr dette at vi:

- kjenner hvert barn
- er tilstede der barna er
- legger til rette for medvirkning
- tar hensyn til barnets modning og utvikling
- vi ser – barnet kan

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

. For oss betyr dette at vi:

- gir tid og rom for lek
- engasjerer oss og gir omsorg
- møter barna med respekt
- møter barna på en likeverdig måte
- støtter barna når de møter motgang

1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

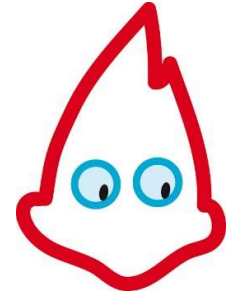
For oss betyr dette at vi:

- hjelper barna å danne vennskap
- møter barna med raushet og respekt
- tilrettelegger for felles opplevelser
- bruker små og store grupper
- bryr oss, og tilrettelegger for gode relasjoner
- viser og undrer oss over mangfoldet i barnehagen, sammen med barna

*"Vi ønsker at barnet blir
sett og forstått,
får trøst og varme når det
har grått.
Får leke, lære og bli
interessert,
i et fellesskap der alle er
inkludert.*

Fellesskap bygges i lek og aktivitet

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

«Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.»

(Lov om barnehager §1, 2.ledd)

Mål: Alle barn skal ha en god barndom, og et godt grunnlag for livet.

Barnehagen er barnets første møte med verden utenfor familien, og har betydning for hvordan barn opplever seg selv og omverdenen.

Hovedaktiviteten i barnehagen er lek. Det er gjennom leken barnet øver på samhandling med andre, utvikler språklige, sosiale og emosjonelle ferdigheter, og opplever glede, mestring og motgang.

Med «livsmestring» mener vi erfaringer, ferdigheter og kunnskaper som barnet trenger for å mestre livet. I dette begrepet inngår evnen til å mestre motgang og utfordringer. Videre er det viktig at barna blir kjent med eget og andres følelsesliv.

For å oppnå dette vil vi i Ulsmåg barnehage være tilstedeværende voksne som møter barnet der det er. Personalet tilrettelegger for at barna får utfolde seg i et mangfold av aktiviteter og erfaringer slik at alle barna opplever trivsel, glede og mestring.

Med «barns medvirkning» mener vi at barna skal oppleve å ha innflytelse over sin egen barnehagehverdag.

Personalet legger til rette for at barna får tid og anledning for å uttrykke sine meninger om barnehagens daglige virksomhet. Barnas meninger kommer til uttrykk både gjennom verbal og non-verbal kommunikasjon og personalet får informasjon gjennom å delta, lytte og observere.

2.1 Tilknytning

Mål: At barn blir trygge, med evne til å ta og opprettholde kontakt på en positiv måte.

For å oppnå dette vil vi:

- Være tett på barna, følge med og delta i lek og aktivitet sammen med dem
- Skape gode rutiner og rammer som gir forutsigbarhet og stabilitet
- hjelpe barna å sette grenser for seg selv
- Bruke ICDP og trygghetssirkelen som metode

Fra Ulsmågmarkene

2.2 Lek

Mål: Ta vare på lekens egenverdi.

For å oppnå dette vil vi:

- tilrettelegge og gi tid for lek
- være tilstede for å hjelpe barnet i lek
- være støttespillere og inspirasjonskilder
- utvikle lekemiljø tilpasset barnas interesser.

2.3 Læring

Mål: Skape et godt og inspirerende miljø for barnas lek, utforsking, mestring og læring.

For å oppnå dette vil vi:

- Ta i bruk konkrete i lærings situasjoner for å bygge opp under læringen
- La barnet bruke ulike sanser
- Tilrettelegge for ulike typer lek
- Gi barna varierte opplevelser og erfaringer
- Organisere barna i små og store grupper

*Det jeg hører, glemmer jeg
Det jeg ser, husker jeg
Det jeg gjør, forstår jeg
Confucius*

2.4 Barns medvirkning

.

Mål: Barna skal få uttrykke sine meninger og behov, og oppleve at deres mening har betydning. Personalet skal møte og følge opp barnas interesser og engasjement.

For å oppnå dette vil vi:

- Støtte barna i deres undring og utforskertrang
- Bruke observasjoner for å tolke og forstå barns verbale og nonverbale uttrykk
- Bruke barnesamtaler med 4 og 5 åringer
- Bruke praksisfortellinger for å skape refleksjon rundt egen praksis.

2.5 Vennskap og felleskap

•

Mål: Alle skal oppleve å ha venner, og være inkludert i lek og aktivitet

For å oppnå dette vil vi:

- Være tett på og delta i barnas lek, og veilede og støtte barna
- Snakke om følelser og at alle følelser er tillatt – at det er greit at vi er ulike
- Hjelp barn å bli bevisst sine følelser og veilede på akseptabel måte å uttrykke sine følelser på
- Ha felles årshjul for hele barnehagen
- Bruke observasjon
- Forebygge mobbing
- Bruke ressursteam for å følge opp barnehagens psykososiale miljø
- Arbeide med barnehagens psykososiale miljø på våre møter

2.6 Mangfold

•

Mål: Alle barn skal bli møtt og anerkjent for den de er, og oppleve at de betyr noe for andre.

For å oppnå dette vil vi:

- Synliggjøre og respektere mangfoldet i barnegruppen.
- Bruke bøker og læringsmateriell i tilknytning til mangfoldet
- Bruke foreldrene som ressurser
- Samarbeide med Øvstunheimen, som del av at vi er «Livsglede for eldre-barnehage»

3.0 Barnehagens tema

Barnehagens årshjul har tema for arbeidet, og er felles for avdelingene som tilpasser innholdet til sine aldersgrupper.

Dette året vil vi arbeide med FARGER, og fargene vil prege arbeidet innenfor de ulike temaene vi planlegger for og sammen med barna.

Barnehagen har fellessamlinger der vi bruker sang og dramatisering sammen med barna, denne inspirasjon tar de med seg videre i leken.

Vi vil fortsette med faste turdager for avdelingene. Gjennom arbeid med årstider vil vi ha fokus på bærekraftig utvikling; et miljøfokus på å bruke og ta vare på naturen.

Bærekraftig utvikling er også et perspektiv i arbeidet vi har startet i forhold til barnehagens måltider og vårt arbeid i forhold til fagområdet kropp, bevegelse, mat og helse.

I årshjulet setter vi også opp samlinger der vi inviterer foreldre til barnehagen.

Årshjul 2023 - 2024

Tidsramme	Tema	Aktiviteter / tradisjoner
August / September	VENNSKAP: Venner møtes igjen, og nye venner begynner i barnehagen. Vi etablerer avdelingene med gode rammer for barna.	Ren hånd - hygiene Brannvern – uke med brannøvelse
Oktober / November	HØST	FN- dag Høsttreff med foreldre
Desember	Jul	Julevandring Birkeland kirke Lucia-feiring Nissefest
Januar / Februar	Vinter	Leseaksjon Samenes dag Karneval
Mars	Påske	Vårfest med foreldre
April - Juni	Vår	17. mai / aktivitetsdag Utstilling Sommerfest / sommeravslutning

3.1 Fagområder

Rammeplan for barnehagen beskriver syv fagområder som skal være gjennomgående i arbeidet, og sikre et variert og allsidig innhold.

Fagområdene er:

Kommunikasjon, språk og tekst
Kropp, bevegelse, mat og helse
Kunst, kultur og kreativitet
Natur, miljø og teknologi
Antall, rom og form
Etikk, religion og filosofi
Nærmiljø og samfunn

Barnehagens arbeid bygger på en tverrfaglig tenkning der de ulike fagområdene blir brukt i prosjektarbeid og barnehagehverdagen. Vi observerer barns lek og interesser, og ut fra dette tilfører vi materiell til å utvide leken, og vi planlegger aktiviteter, samlinger og prosjekter med utgangspunkt i de syv fagområdene.

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Barna skal møte et språkstimulerende miljø gjennom hele barnehagehverdagen. De skal få utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og møte ulike kommunikasjonsformer. Vi ønsker å skape et godt og utviklende språkmiljø for alle barn, der personalet er bevisste voksne som bruker sine språklige ferdigheter i alle situasjoner. For å oppnå dette jobber vi for å:

- se barnets behov. Plassere oss nær barnet, og følge opp og sette ord på det som foregår, inne og ute.
- være bevisst og reflektere over hvordan vi bruker språket. Vi bruker både lek og rutinesituasjoner som påkledning og måltid til å benevne og beskrive det vi/barnet gjør og ser.
- utvide setninger, for eksempel når barnet sier «bil», spør vi «vil du ha den blå bilen?»
- bruke sang, rim og regler for å utvikle rytmen i språket.
- alltid ha bøker tilgjengelig og bruke bøker for å utvide ordforrådet med nye ord. Bøkene tilpasses avdelingens aldersgruppe fra billedbøker til fortellings- og faktabøker. Vi bruker bilder og konkreter sammen med tekst og vi har leser høyt for barna i grupper.
- bruke bilde og ordbilde sammen, for eksempel på lekekasser
- leke med tall og bokstaver, ha tall og bokstaver synlig på avdelingen
- bruke ulike språkverktøy som snakkepakken, tallsprell, språksprell, sangkort, språkposer tiltaksperm til TRAS og Språklek

3.1.2 Matematisk kompetanse

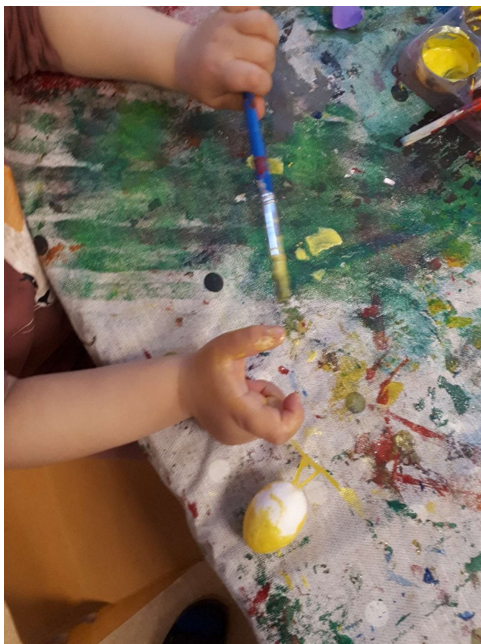
Barna skal møte et miljø der de kan utforske og oppdage matematikk i dagliglivet, i teknologi, natur, kunst og kultur. De skal møte voksne som inspirerer til matematisk tenkning og støtter opp under deres nysgjerrighet. For å oppnå dette arbeider vi i forhold til 6 kategorier innenfor matematikken:

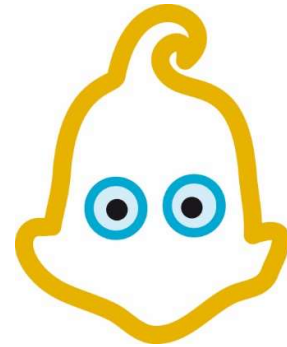
- Tall og telling. Vi teller hvor mange som er tilstede, vi teller antall biler på parkeringsplassen, og hvor mange busser vi ser når vi går på tur. Vi dekker bord med riktig antall fat, kopper og kniver. Vi bruker sang, rim og regler og eventyr, f.eks «Geitekillingen som kunne telle til ti», «5 små apekatter» og «Per sjuspring». Vi teller ned til hendelser, for eksempel hvor mange dager det er til karneval.
- Måling. Vi måler lengde, høyde, vekt og størrelse, og ved å sammenligne ulike størrelser lærer barna begrep som flere-færre, mange-få, stor-liten, høy-lav. Måleenheter varierer, det kan være lengden på pinner, størrelse på bøtter / sko, eller lek med vektskål for å finne ut hva som er tyngst-lettest.
- Lokalisering. Arbeider med rom, tid og sted for å orientere seg. Skattekart for å finne frem på lekeplassen, finne ut hvor biter i puslespill skal plasseres, se biter av bilder og finne ut hva det er. Kjenne seg igjen når vi er på tur, og finne ut hvor vi skal gå. Lek gjemsel. Bruke ord som foran, bak, over, mellom, under, inni, ved siden av osv.
- Design. Former, farger, størrelser og mønster. Kjenne igjen, og kopiere former og mønster. Leke med geometriske figurer som sirkler, trekanter og firkanter. Perle mønster på smykker og brett. Finne mønster i naturen. Klassifisering: Sortere lekene etter former og farger i ulike kasser, for eksempel ved rydding. Bruke ord for farger og former.
- Lek og spill, som betyr mye for barns matematisk utvikling. Alt fra puttekasser der former må passe, til puslespill der former og bilder må høre sammen til konstruksjonsleker der en bygger med duplo, lego og andre klosser, og ikke minst når en bygger noe ute av naturmaterialer der det ikke er forhåndsbestemt hvordan materialene hører sammen. Rollelek der en leker familie eller butikk, og terningsspill der en må tenke strategier og følge regler er like viktige innenfor lek og spill.
- Forklaring og argumentasjon. Utforskning, samtale og forklaring om hvordan noe henger sammen. Vi filosoferer sammen med barna. «Hvorfor kan en ball trille?», «Hva betyr det at noe er rundt?» Finne noe som er stort, og stille spørsmål hvorfor det er stort. Hva flyter, hva synker, hvorfor? Hva skjer når snøen blir varm? Vi stiller spørsmål og prøver å finne ut av det sammen.

3.2 Digitale verktøy

*«Personalet skal utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna»
(Rammeplanen kap. 8)*

Digitale verktøy kan brukes både som underholdning og til aktiv læring gjennom utforsking, lek og skapende bruk. I barnehagen vil vi bruke digitale verktøy til å være aktive sammen med barna. Vi vil bruke spill, finne bøker / musikk / informasjon på nett, bruke kamera og smartboard. 1 av våre pedagoger skal ta videreutdanning dette året, og vi vil benytte deres nye kunnskap til å utvikle barnehagens praksis.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

En lærende organisasjon er en organisasjon som er i stadig utvikling og endring, der kollektiv refleksjon og endringsvillighet står sentralt. Gjennom å ta for oss et utviklingsarbeid som er utarbeidet sammen med hele personalet finner vi felles mål for hva vi som barnehage ønsker å øke vår kompetanse på.

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

•

Tema for vårt utviklingsarbeid: Psykososialt barnehagemiljø

Hovedmål: Å sikre at alle barn har et trygt og godt barnehagemiljø

Delmål:

- Øke personalets kunnskap om arbeid etter barnehageloven §§ 41-43
- Heve personalets kunnskap om å forebygge, oppdage og gripe inn
- Heve personalets kunnskap om plikten til å følge med, plikten til å melde, plikten til å undersøke og plikten til å sette inn tiltak.
- Utarbeide lokal handlingsplan for arbeid med det psykososiale miljøet

Vi bruker personalmøter, avdelingsmøter og planleggingsdager.

Vi følger læringsløype fra Utdanningsdirektoratet.

Vi bruker praksisfortellinger for erfaringsdeling.

Utviklingsarbeidet ledes av barnehagens ledergruppe.

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

.

4.2.1 Dokumentasjon

.

Arbeidet dokumenteres gjennom:

- Praksisfortellinger
- Observasjoner
- Referat
- Handlingsplan

4.2.2 Vurdering

.

Vi vil ha løpende vurdering av arbeidet gjennom året.

Hver avdeling utarbeider didaktisk plan for arbeid med psykososialt miljø med utgangspunkt i sin gruppe, denne evalueres og tiltak videreutvikles.

4.2.3 Oppfølging

.

Foreldre informeres på høstens foreldremøter og tema tas opp i foreldresamtaler.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Gjennom arbeidet vil vi både observere barna og samtale med dem.

Foreldre er viktige ressurspersoner, de kjenner sine barn og har verdifull informasjon vi kan bruke i vårt arbeid for å skape et godt miljø for hvert enkelt barn.

Del to

I. Barnesyn og læringsyn

. «I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling.»

(Rammeplanen 2017, kap 3)

Vi ser- barnet kan!

For oss handler det om å se barnet som det er, kompetent med erfaringer, engasjement og glede. Vi legger vekt på å møte barnet der det er, vi skal ha respekt for barnas opplevelsesverden og møte de som likeverdige. Barnas nysgjerrighet og fantasi er med på å berike barnehagedagen og gjør at ingen dager er like.

Vi mener barnet lærer best når det er aktivt med i læringsprosessen. Gjennom samhandling med andre lærer barnet med hele seg og tar i bruk alle sansene. Barn kan sammen med andre få til mer enn det de klarer alene og til slutt så mestrer de det på egenhånd. Personalet er rollemodeller og er ansvarlig for samspillet Det er viktig at vi kjenner hvert enkelt barn, da kan vi være et støttende stilas i barnets nærmeste utviklingszone. I praksis betyr dette at vi kan finne åpninger i leken der vi kan forsterke barns læringsutbytte. For eksempel ved å kommentere positivt barns empati for hverandre, legge til rette for et stimulerende miljø og komme med faglige innspill i leken.

For barn er lek lystbetont og indre motivert samtidig som den er barns viktigste læringsarena. Vi prioriterer derfor at barna skal få mye tid til lek. Det er viktig at barna opplever trygghet, trivsel og omsorg i barnehagen, for å våge og kaste seg ut i leken.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

«I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.»
(Rammeplanen 2017, kap. 3)

Pedagogisk relasjonskompetanse defineres som pedagogens evne til å se det enkelte barn på dets egne premisser, og å avstemme sin egen adferd uten dermed å legge fra seg lederskapet, samt evnen til å være autentisk i kontakten. Videre defineres det som pedagogens evne og vilje til å påta seg det fulle ansvar for relasjonens kvalitet. Summen av pedagogens formidlingskompetanse og relasjonskompetanse utgjør hennes fagpersonlige kompetanse (Juul og Jensen, 2003).

ICDP

I vårt arbeid med pedagogisk relasjonskompetanse bruker vi ICDP programmet for å berike og utvikle samspillet. Nyere forskning viser at kvaliteten på samspillet mellom omsorgsgiver og barnet har stor betydning for barnets utvikling. Personalet skal gjennom arbeid med tema utvikle bevissthet på kvaliteten av omsorgen og på det samspillet som er nødvendig for barnets følelsesmessige stabilitet, tilknytning og utvikling av ferdigheter. Metoden bygger på at man kan ikke forandre andre, men ved å endre sin tilnæringsmåte kan man fremme annen atferd. Det er den voksne som har ansvar for at relasjonen er bra, de voksne skal være større, sterkere, klokere og god.

Tema 1: Vis at du er glad i barnet ditt: Vi i Ulsmåg har mye latter og glede, og omsorg for hverandre. Vi viser at vi er glad i alle barna, og vi skal se alle barna. Positiv berøring, et klapp på skulderen, et fang å sitte på. Vi snakker med mild og kjærlig stemme. Vi sier at vi er glad i barna, glad for at de er her sammen med oss i barnehagen.

Tema 2: Se og følg barnets initiativ: Når vi er sammen med barnet er det viktig at vi er oppmerksom på hva barnet ønsker, hva det gjør og hva det føler. Ved å leve oss inn i hvordan barnet har det forsøker vi å tilpasse oss barnet, og følge det som barnet er opptatt av. Vi må observere barnets kroppsspråk, tolke hva det ønsker og føler, vise interesse og tilpasse våre handlinger. Dette skjer f.eks i lek, på tur i nærområdet og i daglig kontakt med barnet. Vi i Ulsmåg barnehage arbeider for å skape tid og rom for at barnet skal innlede til samspill med andre. Relasjonen mellom den voksne og barnet skal være likeverdig med en gjensidig respekt, der barnet har mulighet til å medvirke og drive samspillet videre.

Tema 3: Ta del i barnets følelser: Det er viktig å bekrefte og anerkjenne barnets følelser slik at barnet føler det blir tatt på alvor. Gjennom denne bekreftelsen og anerkjennelsen blir barnet mer kjent med sitt eget følelsesliv. Samtale med gjensidig utveksling av tanker, ord og følelser er viktig for at barnet skal lære seg å være sammen med andre og utvikle et godt språk.

Tema 4: Gi ros og anerkjennelse: For at barnet skal utvikle tro på seg selv og mot til å prøve noe nytt, er det viktig at vi voksne får barnet til å føle at det er verdt noe og at det får noe til, «Du klarer jo å bygge et kjempehøyt tårn». Vi gir ros og anerkjennelse til positive samspillsituasjoner mellom barn for å utvikle deres sosiale ferdigheter. Dermed opplever barnet hvilke rammer som er akseptable i samvær med andre. Vi anerkjenner barnets opplevelser og de som vi har sammen med barnet som f.eks, «Nå ser jeg at du koser deg med perling, Petter» eller «Så gøy vi hadde det når vi klatret i treet på turen i går, Trine».

Tema 5: Felles oppmerksomhet – felles opplevelse: Vi kan si «se her og vise frem det vi ønsker at barnet skal oppleve eller se, eller vi kan tilpasse oss til det barnet er opptatt av, slik at vi blir opptatt av det samme. Vi hjelper barnet til å samle oppmerksomheten sin, slik at vi får en felles opplevelse av det vi har rundt oss.

Tema 6: Gi mening til opplevelser: Ved å sette ord på, gi navn til og vise hvordan ting fungerer, samtidig som du viser følelser for det dere opplever sammen, vil opplevelsen bli noe som barnet husker som noe viktig og meningsfullt. Ved å beskrive for barnet hva det opplever i ulike situasjoner, ser barnet sammenhenger og det hjelper å skape mening i dets hverdag. F.eks. «Se nå skal vi skifte klærne dine, er du våt og kald?». Gjennom hverdagen skal vi støtte barnet i sin forståelse ved å benevne det barnet opplever og ser som F.eks. «Neimen, har du funnet en blå bil?».

Tema 7: Lag sammenhenger: Gi forklaringer, fortelle og finne årsaker til hvorfor noe skjer. Sammenlign likheter og forskjeller i forhold til annen opplevelse. Finne sammenhenger til fortid og fremtid. Lage og fortelle historier om det dere/vi opplever sammen som f.eks. «Husker du da vi var i Klokkarskogen? Der var det også insekter, husker du edderkoppen vi fant?». Gjennom at barnet skaper sammenhenger av disse ulike opplevelsene utvikler det sine kognitive funksjoner og språket.

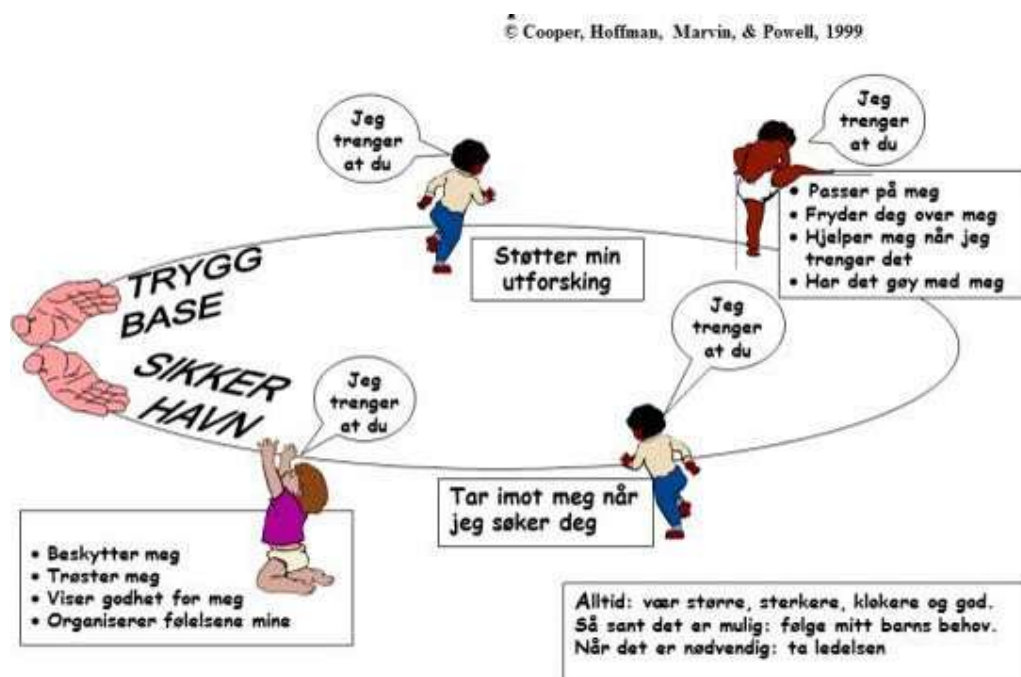
Tema 8: Hjelp til selvhjelp: Barna trenger hjelp til å regulere seg selv og til å planlegge. Dette skjer i stor grad av at de voksne på en positiv måte leder barnet uten å overta barnets initiativ. Når barna bryter regler og går utenfor rammene for akseptabelt samvær med andre barn og voksne, er det viktig at vi voksne griper inn og setter grenser på en positiv måte og forklarer hvorfor visse ting ikke er tillatt. Istedenfor å komme med forbud og si nei til barnet, leder vi barnet på en positiv måte, ved å vise hva det har lov å gjøre og gjerne være sammen med barnet som f.eks. «Se vi kan gjøre det slik....., vi kan ta denne sykkelen, vi kan gå på båten siden det er opptatt på dissens, vi kan ...». Når man går inn og støtter barnet er det viktig å ha en balansegang i støtten. Gir man for mye støtte, avhenger barnet av denne støtten i situasjoner det kommer i. Får barnet for lite støtte kan barnet føle at det ikke mestrer disse situasjonene. Man kaller det gradert støtte når barnet får akkurat den støtten det trenger for å mestre.

Trygghetssirkelen

Barna i barnehagen er avhengig av gode og trygge tilknytninger til de voksne i barnehagen. Foreldre/foresatte er barnets primære omsorgspersoner, men barnehagepersonalet skal være en god nr. 2 i tiden barnet er i barnehagen. Derfor er det svært viktig at de voksne mestrer å etablere gode og trygge relasjoner til barna.

Trygge relasjoner viser seg å ha stor innvirkning på barna psykiske helse og legger grunnlaget for videre emosjonell, sosial og kognitiv utvikling. For at de voksne i barnehagen skal kunne etablere trygg tilknytning til barna, er de avhengig av å kunne forstå barnet innenfra (Brantzæg, Torsteinson, Øiestad, 2015).

Et verktøy vi bruker for å forstå og møte barnas behov er trygghetssirkelen:

Den øverste hånden viser den voksne som en trygg base som støtter barnets selvstendighet og utforskertrang. Barnet kan prøve nye ting i forvisning om at den voksne er der og passer på.

Den nederste hånden viser den voksne som tar imot, og trøster og bekrefter barnet, og er en ladestasjon for barnet.

Tilknytning og utforsking henger sammen og står i et avhengighetsforhold til hverandre. Tilknytning kan forklares ut i fra barnets avhengighet og behov for beskyttelse, mens utforsking kan forklares ut i fra barnets selvstendighet og behov for å undersøke og mestre verden (Brantzæg, Torsteinson, Øiestad, 2015).

Vi arbeider for å være tett på barna, og kjenne dem slik at vi forstår deres reaksjoner og kan støtte dem på rett måte. De yngste viser med hele seg når de er glad eller lei seg, og ved å kjenne dem vet vi hvordan vi skal trøste og utfordre hvert barn. Barnehagen har også mange bøker om følelser, og disse bøkene fenger barna, de liker å høre om andre som er glad, redd eller sint, og vi har gode samtaler med dem i forbindelse med at vi bruker disse bøkene.

.

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

.

«I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Rammeplanen 2017, kap 3)

Danning er en livslang prosess; det handler om å bli seg selv i samhandling med andre. Menneskets selvbylde og tro på egen mestring utvikles gjennom sosiale relasjoner, og er grunnlaget for et godt liv.

Alle barn har rett til å bli møtt med omsorg, og god omsorg er en forutsetning for trygghet, trivsel og utvikling. Vi viser omsorg i form av nærhet, trøst, varme, ved å vise interesse og innlevelse i lek og aktivitet. Vi støtter barnet i sosialt samspill, og gir erfaringer med felles regler og normer. Vi veileder barn til å sette grenser for seg selv, og håndtere motgang. Leken er barnas hovedarena for utvikling og læring, det er her barnet lever ut seg selv, og oppnår ny forståelse gjennom egne erfaringer.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

.

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.»

(Rammeplanen 2017, kap 8)

Barnehagens avdelinger er delt inn etter barnas alder, for de yngste barna er det tilrettelagt for tumlelek med god plass på gulvet. De eldste barna har mer tilgang på bord-aktiviteter, konstruksjonsleker og rollelek.

Hver avdeling legger planer i forhold til sine barns naturlige utviklingstrinn. Avdelingene vil tilrettelegge lekemiljøet etter barnas interesser, hva de liker å leke med og utvide med nye leker og spill, eller bytte ut med andre aktiviteter i løpet av året.

Gjennom året skal vi arbeide med ulike tema, og barnas innspill og interesser skal tas vare på og gi retning for hvordan man skal utvide temaet og hvor lenge de skal arbeide med det. Noen tema har barna kjennskap til fra tidligere, men siden de er eldre får de ny kunnskap når tema gjentas og utvides.

Progresjon handler også om interessen vi viser barnet i det daglige. At vi samtaler og stiller spørsmål når barna forteller noe, har opplevd noe eller har noe de gleder seg til. Gjennom samtale vil vi hjelpe barna å sette ord på og utvide temaet. Eller at vi stopper opp når noe fanger barnets interesser, ser på bossbil eller snegler. Senere bruker vi opplevelsen i samtaler; «husker du... kanskje vi ser den i dag også».

V. Overganger

.

a. Tilvenning i barnehagen

.

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen.»

(Rammeplanen 2017, kap 6)

Barn som begynner i barnehagen skal bli kjent med nye barn og voksne i nye omgivelser. Det er individuelt hva det enkelte barn trenger av oppfølging, og vi vil tilrettelegge best mulig ved å ta hensyn til barnas og foreldrenes ønsker og behov for å gjøre starten i barnehagen så god som mulig. Det er viktig at foreldre setter av tid til å være med barna den første tiden, og hjelper dem til å bli kjent.

Barnehagen er ofte barnets første møte med et miljø foreldrene ikke er en del av i det daglige. Vi prioriterer at personalet er tilstede for å gi trøst og trygghet, og bruker mye tid til å sitte på gulvet sammen med barna.

For en god start vil vi:

- Invitere barn og foreldre på besøk i barnehagen
- Bli kjent med barnet og vanene de har, f.eks smokk, søvn, matvaner, kosedyr
- Sende meldinger til foreldre om hvordan det går med barnet
- Ha en kort foreldresamtale en av de første dagene

- Ha lav terskel for å kontakte foreldre hvis vi opplever at barnet har det vanskelig

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

.

I løpet av barnehagetiden vil barna bytte avdeling fra småbarn til store barn.

Gjennom året har vi aldersdelte grupper, der barn og voksne blir kjent på tvers av avdelingene. Vi har fellessamlinger for de eldste barna, der barna på småbarnsavdeling deltar etter hvert som de er klar for det, og barna er sammen ute på lekeplassen.

Likevel vil det være en overgang for barna når de skal bytte avdeling, og prøver å gjøre overgangen enklere for dem ved å:

- Besøke avdelingen og prøve lekene der før sommeren
- Vise hvilken plass de skal ha i garderoben før sommeren
- Tar hensyn til vennskap når vi plassere dem på ny avdeling
- Bruker personale fra «gammel» avdeling til å hjelpe dem på plass

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

.

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.»

(Rammeplanen 2017, kap.6)

Barn skal glede seg til å begynne på skolen, og i barnehagen arbeider vi for at overgangen mellom barnehage, skole og SFO skal bli så trygg og god som mulig.

Ulsmåg skole inviterer på morgensamling med første trinn om våren, og vi får besøke SFO og leke på lekeplassen der.

Siste året i barnehagen samles barna i gruppen «Stjerneskuddene» og vi øver på aktiviteter som er nyttige for barna å kunne:

- Å ta imot og følge beskjeder som blir gitt til hele gruppen
- Å rekke opp hånden, lytte til andre og vente på tur og snakke i gruppe
- Skrive navnet sitt
- Blyantgrep og klipping
- Selvstendighet, holde orden på egne ting, klare av- og på-kledning og klare seg selv på toalettet
- Å følge regler i spill og leker
- Å lytte til lengre tekster og fortsettelsesbøker

.

VI. Foreldremedvirkning

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Lov om barnehager §1, 1.ledd)

Mål: Barnehagen skal ha et godt samarbeid med foreldre/foresatte, og foreldre skal oppleve at vi ser og kjenner deres barn i barnehagen.

Den daglige kontakten når barnet leveres og hentes i barnehagen er viktig for utveksling av informasjon. Foreldre kan fortelle om det er noe barnet trenger, er det noe vi skal følge ekstra med på, og de kan be om samtale hvis de ønsker det. Personalet kan fortelle om dagen i barnehagen, har det skjedd noe ekstra kjekt eller vanskelig for barnet.

Barnehagen inviterer til foreldresamtaler 2 ganger i året. Dette er samtaler om det enkelte barn, hva barnet liker og mestrer, hva som er utfordringer, og hvordan barnehage og foreldre skal samarbeide for at barnet skal ha en god utvikling. Vi kan også avtale samtaler på kort varsel ved behov.

Det holdes egne ansvarsmøter rundt barn med spesielle behov. Dette er samarbeidsmøter mellom barnehagen, foreldre og aktuelle hjelpeinstanser som er involvert. Innhold i møtene er knyttet til Individuell oppfølgingsplan for barnet.

Barnehagen inviterer om høsten til foreldremøte for alle foreldre, der vi informerer om barnehagens arbeid og planer for året, og diskuterer hvordan vi kan samarbeide for barnas beste. Et godt psykososialt miljø for alle barn er et naturlig tema her.

Vi ønsker også at familiene skal bli kjent med hverandre og noen ganger i året inviterer vi på uformelle treff på lekeklassen, som for eksempel høsttreff og sommerfest.

FAU – Foreldrerådets arbeidsutvalg

Foreldrerådet består av alle foreldre i barnehagen, og på foreldremøtet velges representanter til FAU. Oppgaver er å skape kontakt mellom foreldre, og kontakt med barnehagen på vegne av foreldrene.

SU – Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ, og består av 2 representanter fra foreldre, 2 ansatte, en politiker fra Bergen kommune som eier. Samarbeidsutvalget skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene. Samarbeidsutvalget fastsetter årsplan. Foreldrerepresentanter inviteres med når barnehagen har kvalitetsoppfølging eller tilsyn.

VII. Bærekraftig utvikling

«Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling.»

Rammeplanen 2017, kap. 9

Barnehagen er aktiv bruker av nærområdene hele året, og turenes lengde øker i takt med barnas alder. Vi legger til rette for lek og opplevelser i naturen til alle årstider, og undrer oss og utforsker endringer i naturen sammen med barna. På turene arbeider vi for gode holdninger om å ta vare på naturen, vi rydder etter oss og plukker med oss vi finner på veien.

Bærekraftig utvikling handler også om barnas helse, og ved turer og friluftsliv skal barna oppleve glede og mestring gjennom bruk av kroppen. Sammen med et sunt kosthold gir det et godt grunnlag barnas helse.

Barnehagen driver også med kildesortering av plast, papir, glass/metall, panteflasker, og restavfall. Vi sorterer avfall – og undrer oss over hva det kan brukes til sammen med barna.

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i samspill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig.

Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, er det naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Ferie og fridager 2023 - 2024

September 2023	
mandag 11.09.	Planleggingsdag (Elevfri, SFO og barnehager stengt)
November 2023	
fredag 03.11.	Planleggingsdag (Elevfri, SFO og barnehager stengt)
Desember 2023	
22.12. - 01.01. Juleferie for skoler	
Barnehage åpen 22.12. , 27.12. - 29.12.	
Januar 2024	
<ul style="list-style-type: none"> • tirsdag 02.01. Planleggingsdag (Elevfri, SFO og barnehager stengt) • fredag 26.01. Planleggingsdag (Elevfri, SFO og barnehager stengt)	
Mars 2024	
25.03. - 01.04. Påskeferie for skoler	
Barnehager åpen 25.03. - 27.03. (stenger kl 12.00 onsdag)	
Mai 2024	
<ul style="list-style-type: none"> • onsdag 01.05. Fridag for skoler, SFO og barnehager • torsdag 09.05. Kristi Himmelfartsdag • fredag 10.05. Planleggingsdag (Elevfri, SFO og barnehager stengt) • fredag 17.05. Nasjonaldag • mandag 20.05. 2.pinsedag	
Juli 2024	
<ul style="list-style-type: none"> • 08.07. - 26.07. Sommerferie i barnehagen	

Ulsmåg barnehage

Solåsen 52

5223 NESTTUN

Telefon: 53034950

Telefon til avdelinger:

Hvitveis: 53034952 / 40922624

Forglemmegei: 53034953 / 40922656

Blåklokke: 53034954 / 40922620

Smørblomst: 53034955 / 40922623

www: bergen.kommune.no søk etter Ulsmåg barnehage

e-post: ulsmag.barnehage@bergen.kommune.no

**BERGEN
KOMMUNE**